

Voldoet u aan de Wwft-verplichtingen?

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)

Brochure over Wwft-wijzigingen, risico-indicatoren & *do's and don'ts*
voor tussenpersonen in levensverzekeringen

A photograph of four people in a professional setting. In the foreground, a man with glasses and a beard, wearing a white shirt, is smiling and looking towards the camera. To his left, a woman with dark hair tied back is seen in profile, smiling. To his right, a woman with blonde hair is also smiling. In the far left, the back of a man's head and shoulder are visible. They appear to be in a meeting or discussion.

Per 25 juli 2018 is de **Wwft gewijzigd**. In deze brochure leest u welke wijzigingen de meeste impact hebben op uw dienstverlening, de belangrijkste risico-indicatoren en goede en slechte praktijken als het gaat om beleid, procedure en opleiding. Zo blijft u als poortwachter van het financiële stelsel aan uw Wwft-verplichtingen voldoen.

Wie moeten aan de Wwft voldoen?

Bemiddelaars in levensverzekeringen moeten zich houden aan de regels van de Wwft.

Kernverplichtingen Wwft

Witwassen & terrorismefinanciering

Bemiddelaars in levensverzekeringen hebben een belangrijke rol om het financiële systeem tegen witwassen en financieren van terrorisme te beschermen en de integriteit van het financiële stelsel te waarborgen. Als bemiddelaar staat u rechtstreeks in contact met uw cliënten en bent u de ogen en oren van de verzekeraar. U fungeert als een poortwachter die de integriteit, stabiliteit en reputatie van de financiële sector beschermt.

De Wwft heeft als doel om het witwassen van geld en het financieren van terrorisme tegen te gaan en kent vier kernverplichtingen:

1. het op basis van een risicoafweging verrichten van een gedegen cliëntenonderzoek;
2. het melden van ongebruikelijke transacties bij de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU);
3. het aanbieden van periodieke opleidingen aan medewerkers, zodat zij ongebruikelijke transacties kunnen herkennen en een cliëntenonderzoek goed en volledig kunnen uitvoeren;
4. het adequaat vastleggen van de resultaten van de risicobeoordeling om op verzoek te verstrekken aan de toezichthouders.

Niet alle tussenpersonen goed voorbereid

Uit de [Marktmonitor 2018 voor adviseurs en bemiddelaars](#)¹ blijkt echter dat slechts 67% van de financiële dienstverleners die onder de Wwft vallen zich aan het voorbereiden was op de inwerkingtreding van de herziene Wwft. Respondenten die nog niet waren begonnen, gaven daar verschillende redenen voor. Zo werd bijvoorbeeld drukte wegens de inwerkingtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) genoemd. Ook gaven ze aan pas na inwerkingtreding van de wet actie te gaan ondernemen. Daarnaast waren er zelfs bemiddelaars die aangaven niet bekend te zijn met de wet of er op te vertrouwen dat er geen witwassers of terroristen in hun doelgroep zitten. Vooral de laatste twee groepen lopen een groot risico dat zij niet aan hun Wwft-verplichtingen voldoen.

Eigen verantwoordelijkheid van de bemiddelaar

Uw rol in de naleving van de Wwft is zeer belangrijk. Over het algemeen heeft u als bemiddelaar het klantcontact en zal u de betreffende cliënt introduceren bij een verzekeraar. Voordat u als bemiddelaar een cliënt introduceert bij een verzekeraar moet u een cliëntenonderzoek hebben gedaan, waarbij u de cliënt heeft geïdentificeerd en zijn identiteit geverifieerd.

Zelfs als de cliënt door de verzekeraar wordt aangedragen en u op het cliëntenonderzoek vertrouwt dat door de verzekeraar is gedaan, heeft u een eigen verantwoordelijkheid. Zo moet u controleren of de aangeleverde gegevens aan de eisen van de Wwft voldoen. Dat kan door (steekproefsgewijs) dossiers en gegevens extra te controleren. Ook kunt u bij de verzekeraar een verklaring (bijv. van compliance) opvragen dat het cliëntenonderzoek is gedaan in lijn met de Wwft.

U blijft altijd zelf verantwoordelijk voor de voortdurende controle op uw cliënten en u moet een eigen risicobeoordeling van uw cliënt maken.

Herziening van de Wwft: de belangrijkste wijzigingen

Voor financiële dienstverleners die bemiddelen in levensverzekeringen of onder het Nationaal Regime vallen, hebben de volgende wijzigingen de meeste impact. Er veranderen nog meer zaken, deze kunt u vinden in de [AFM-leidraad Wwft, Wwft BES en Sanctiewet](#)². Zie ook kader Sanctiewet (pag 8).

Risicobeoordeling

De nieuwe regelgeving verplicht bemiddelaars in levensverzekeringen een risicobeoordeling op te stellen van hun risico's op witwassen en terrorismefinanciering. U moet ook uw risicobeoordeling beschikbaar houden voor de AFM. Het is een belangrijk document waarmee u aantoont dat u de anti-witwaswetgeving naleeft. U dient (in ieder geval) met de Europees ([Supranational Risk Assessment Report](#))³ en nationaal ([National Risk Assessment Witwassen](#) en [National Risk Assessment Terrorismefinanciering](#))⁴

geïdentificeerde risico's rekening te houden bij het opstellen van uw risicobeoordeling. Daarnaast moet u rekening houden met de door de FATF vastgestelde risico's.

De Europese toezichthouders hebben [richtsnoeren](#)⁵ uitgebracht met daarin risicofactoren die u kunt gebruiken voor uw risicobeoordeling. Het doel van deze richtsnoeren is om u te begeleiden bij de analyse van de mogelijke risico's en om u te helpen passende maatregelen te nemen voor de geïdentificeerde risico's. De richtlijnen bevatten onder meer een specifiek hoofdstuk voor bemiddelaars in levensverzekeringen (een subsectie van hoofdstuk 7).

De resultaten van de risicobeoordeling vormen het uitgangspunt van de maatregelen, procedures en gedragslijnen om de door u vastgestelde risico's te beperken en effectief te beheersen. U moet het cliëntenonderzoek vervolgens aan de hand van de resultaten van de risicobeoordeling inrichten.

Cliëntenonderzoek

De herziene Wwft laat geen ruimte voor het aanwijzen van gevallen waarin altijd vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan plaatsvinden. Eerdere uitzonderingen in artikel 7 Wwft (oud) met betrekking tot levensverzekeringsovereenkomsten zijn vervallen. Voorheen mocht bijvoorbeeld het cliëntenonderzoek standaard achterwege worden gelaten bij zakelijke relaties of levensverzekeringsovereenkomsten waarvan de jaarlijkse premie €1000 of minder bedroeg of waarvan de eenmalige premie €2500 of minder was. Als in het verleden op grond van artikel 6 of 7 Wwft (oud) geen cliëntenonderzoek is gedaan, moet dit nu onmiddellijk in gang worden gezet.

Bijlage II van de [vierde anti-witwasrichtlijn](#)⁶ benoemt levensverzekeringspolissen met een lage premie als mogelijk lager risico. In deze gevallen kan een vereenvoudigd cliëntenonderzoek worden uitgevoerd.

U moet aan de hand van een risicoanalyse bepalen wat een lage premie is en in welke

gevallen het vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan worden uitgevoerd. Het cliëntenonderzoek met betrekking tot levensverzekeringen vindt (in ieder geval) plaats bij geldelijke uitkering aan de cliënt of begunstigde.

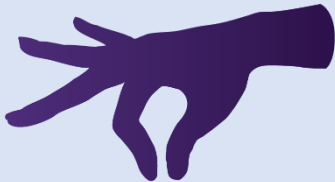

Risico-indicatoren

Wanneer moeten de alarmbellen zeker gaan rinkelen

- *De cliënt betaalt eenmalig een grote premie en heeft hiervoor geen plausibele verklaring.*
- *U kunt geen duidelijke relatie ontdekken tussen de verzekeringnemer en de begunstigde van de levensverzekering.*
- *De oorspronkelijke begunstigde van de levensverzekering wordt in de loop van de overeenkomst vervangen door een persoon zonder duidelijke band met de verzekeringnemer.*
- *De cliënt is bij het afsluiten van de verzekeringsovereenkomst vooral geïnteresseerd in zijn recht om de overeenkomst vroegtijdig op te zeggen en in het beschikbare bedrag bij de opzegging.*
- *De afkoop van een polis met eenmalige premie geschiedt in contanten of met een cheque voor een bedrag dat niet in verhouding staat tot de inkomsten van de ondertekenaar.*
- *Er wordt een verzekeringsovereenkomst afgesloten waarbij de premies worden betaald vanuit het buitenland, in het bijzonder uit een financieel offshore centrum.*
- *De verzekeringnemer is niet de houder van de rekening waarlangs de betaling van de premies verloopt.*

Praktijkvoorbeelden uit België

Nederlandse financiële dienstverleners hebben (nog) geen meldingen die verband houden met witwassen en terrorisme financiering gedaan bij de FIU. In België hebben financiële dienstverleners dat wel gedaan bij De Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI), die vergelijkbaar is met de Nederlandse FIU. In de [nieuwsbrief van de CFI](#)⁷ staan verschillende casussen uitgewerkt:

Casus 1: premie staat niet in verhouding met het socio-economische profiel van de ondertekenaar

C. sloot een levensverzekeringpolis af met een hoge eenmalige premie. Hij verklaarde garagehouder te zijn. De voorziene premie was hoog in verhouding met het beroep en de leeftijd van de verzekeringnemer (25 jaar). De polis werd afgesloten voor 10 jaar ten voordele van C. bij leven en ten voordele van V. bij overlijden (V. is de grootmoeder van C.). De onderneming meldde het dossier aan de CFI. Uit onderzoek van de CFI bleek dat C. geen enkele bekende activiteit in de autohandel uitoefende en dat hij bij drugshandel betrokken was.

Casus 2: premie gestort door een vennootschap ten gunste van twee bestuurders

In een dossier had een echtpaar elk op hun naam een levensverzekeringpolis met jaarlijkse premies afgesloten. In geval van overlijden van één van de partners was de begunstigde van de verzekering de andere partner. Het bleek echter dat de houder van de rekening waarvan de premies werden overgemaakt niet de verzekeringnemer was, maar een vennootschap waarvan zij de bestuurders waren. Uit onderzoek van de CFI bleek dat de opgezette constructie bedoeld was om de illegale herkomst van het geld te verdoezelen en dat de betrokkenen voor ernstige fiscale en georganiseerde fraude bekend waren bij de politie.

Casus 3: eenmalige premie en vroegtijdige afkoop van de polis

Een Belgisch koppel van rond de twintig sloot bij dezelfde verzekeringsmaatschappij in België meerdere levensverzekeringspolissen met eenmalige premie af. Enige tijd later vroegen ze de vervroegde uitbetaling in contanten van het kapitaal van al hun verzekeringen. Deze handeling en de jonge leeftijd van de verzekeringnemers wekte de aandacht van de verzekeringsmaatschappij. Opname in contanten is een vaak gebruikte witwasmethode om het spoor van de illegale fondsen te doen verdwijnen en aldus vervolging te vermijden.

Melden bij de FIU

In de volgende situaties moet u onverwijld melding maken bij de FIU:

- een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie;
- een cliëntenonderzoek waarbij er indicaties zijn dat de cliënt betrokken is bij witwassen of financieren van terrorisme;
- een zakelijke relatie wordt beëindigd en er zijn ook indicaties dat de desbetreffende cliënt betrokken is bij witwassen of financieren van terrorisme.

Voor een melding bij de FIU doorloopt u de volgende stappen:

Stap 1: [Registreren bij de FIU](#)⁸

Stap 2: Inloggen in het meldportaal van de FIU

Stap 3: Melding maken van een ongebruikelijke transactie bij de FIU

Beleid, procedures & opleiding

Good practices

Een dagelijks beleidsbepaler is verantwoordelijk voor de naleving van de Wwft. Hij of zij is alert op signalen en stimuleert deze alertheid bij de andere medewerkers.

Alle bestuursleden en medewerkers hebben een Wwft-opleiding gevolgd.

Er is een duidelijke Wwft-procedure opgesteld die de medewerkers op kantoor moeten volgen.

Er is een analyse gedaan van atypische verrichtingen die mogelijk zijn, rekening houdend met de aard van de activiteit en het type cliënt.

Transacties die vragen oproepen, ondergaan een specifieke procedure en de gestelde vragen en antwoorden worden gedocumenteerd.

Opleidingsmateriaal en interne instructies worden regelmatig geactualiseerd en zijn gemakkelijk beschikbaar voor medewerkers.

Medewerkers delen hun ervaringen en trekken lessen uit concrete dossiers.

Bad practices

Er is een anti-witwasverantwoordelijke aangesteld als formaliteit, 'omdat het moet'. Deze is niet in staat of onderneemt geen actie om cliënten met een hoog risicoprofiel op te sporen en/of te monitoren.

Medewerkers brengen de anti-witwasverantwoordelijke niet op de hoogte van ongebruikelijke transacties of van wijzingen in het profiel van cliënten.

Beleid en procedures op het gebied van de voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme bestaan niet of worden zonder aanpassingen overgenomen uit een model.

De bemiddelaar in levensverzekeringen leeft in de gedachte dat het allemaal ver van zijn bed is en dat de verzekeringsmaatschappijen wel het nodige zullen doen.

Er is geen begrip van mogelijke transacties die vragen zouden moeten oproepen en geen analyse daarvan.

Sanctiewet

Financiële dienstverleners vallen, net als ieder ander, onder de [Sanctiewet](#).⁹ Het overtreden van deze wetgeving is een gevaar voor de integere en beheerste bedrijfsvoering waarover financiële dienstverleners op grond van de Wet op het financieel toezicht (Wft) dienen te beschikken (zie [eerdere berichtgeving](#)¹⁰ van de AFM hierover alsook de [AFM-website](#)¹¹). Het is een economisch delict en kan strafrechtelijk worden vervolgd door het Openbaar Ministerie.

In de keten van verzekeraars en het intermediair is het belangrijk dat iedere instelling haar eigen verantwoordelijkheid neemt om te voorkomen dat zij in strijd handelt met Sanctieregelgeving. De AFM vindt het belangrijk dat financiële dienstverleners waar mogelijk op dit vlak samenwerken met de verzekeraars. Zeker in het licht van de toegenomen aandacht voor de bestrijding van terrorisme(financiering) en de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de Sanctieregelgeving na te leven.

Als u maandelijks op de hoogte wilt worden gebracht van de stand van zaken met betrekking tot Europese en nationale sancties, kunt u zich abonneren op de [AFM/DNB Sanctie nieuws](#).¹²

Meer informatie

¹ **Marktmonitor** www.afm.nl/marktmonitor-ab

² **Leidraad Wwft** www.afm.nl/~profmedia/files/wet-regelgeving/beleidsuitingen/leidraden/wwft.pdf

³ **Supranational Risk Assessment Report 2017** http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=45319

⁴ **NRA witwassen**: https://www.wodc.nl/binaries/Cahier%202017-13_2689c_Volledige%20tekst_tcm28-291388.pdf en **NRA terrorismefinanciering**: https://www.wodc.nl/binaries/Cahier%202017-14_2689e_Volledige%20tekst_tcm28-291392.pdf

⁵ **Richtsnoeren** https://esas-joint-committee.europa.eu/Publications/Guidelines/Guidelines on Risk Factors_NL_04-01-2018.pdf

⁶ **Vierde anti-witwasrichtlijn** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32015L0849>

⁷ **Nieuwsbrief CFI** http://www.ctif-cfi.be/website/images/NL/typo_ctifcfi/vienl.pdf

⁸ **Registreren FIU** <https://www.fiu-nederland.nl/nl/melden/registreren>

⁹ **De Sanctiewet 1977 is een kaderwet en is de grondslag voor de uitwerking van (inter)nationale regels ter uitvoering van de (inter)nationale sanctiemaatregelen, in bredere zin wordt er gesproken over 'Sanctieregelgeving'.**

¹⁰ **Nieuwsbrief Financieel dienstverleners, 4 oktober 2016** <http://afm.m13.mailplus.nl/archief/mailing-516674.html#maatregelen>

¹¹ **Sanctiewet op AFM website** <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/onderwerpen/sanctiewet>

¹² **Aanmelden nieuwsbericht Sancties** <https://www.dnb.nl/nieuws/aanmelden-nieuwsservices/subscribe.jsp>